

Johan ten Berg

Bijdragen aan de balans

Dat er wereldwijd een conservatievere wind waait, wordt ook in het migratierecht gevoeld. De maatregelen van de federale regering in de Verenigde Staten zijn daarvan een heel zichtbaar teken. In Europa springen de toenemende grenscontroles binnen de Schengenzone in het oog. Lidstaten beschouwen de opvang van asielzoekers als een last, vanwege druk op huisvesting, zorg en onderwijs. Ook Nederland voert daarom openlijk maatregelen in die uitdrukkelijk als doel hebben om minder aantrekkelijk te zijn als bestemmingsland. Deze 'race to the bottom' heeft directe invloed op fundamentele rechten van migranten, zoals het recht op respect voor familie- en gezinsleven.

De politieke ontwikkelingen komen voort uit een steeds grotere nadruk op nadelen van bevolkingsgroei door migratie. Migratie doet immers ook een beroep op solidariteit en absorptievermogen van de samenleving. Politiek en bestuur gaan bij uitstek over verdeling van schaarste en daarmee over sociale rechtvaardigheid: wie krijgt wat en wie is het eerst aan de beurt?

De besliscapaciteit bij de IND is ook schaars en zo zijn er enorme

achterstanden ontstaan. Een van de politieke discussiepunten betreft het afschaffen van de rechterlijke dwangsom. Dwangsomprocedures kosten de IND en rechtspraak veel tijd, die niet kan worden besteed aan inhoudelijke afhandeling van aanvragen en bezwaar- of beroepsprocedures. De Tweede Kamer heeft inmiddels een wetswijziging aangenomen waardoor de rechterlijke dwangsom in vreemdelingenzaken wordt afgeschaft. Is een dergelijke verlaging van het beschermingsniveau toegestaan binnen het EU-recht? Een vraagstuk dat ongetwijfeld ook aan de orde zal komen als de voorgestelde nareismaatregelen doorgang vinden.

Door zorgen in de politiek over onder meer draagkracht en draagvlak, komt een meer restrictieve uitleg van Unierecht en mensenrechtenverdragen op de agenda. In het migratierecht ligt de focus in de regel op de individuele rechtsbescherming, waarbij andere, meer abstracte, algemene belangen onderbelicht kunnen blijven. Die belangen eisen in de politiek nu de aandacht op, maar de balans moet wel bewaard blijven. Daarom wil de redactie van A&MR met veelzijdige juridische gezichtspunten bijdragen leveren aan het politieke en maatschappelijke debat.